

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 26. september 2016

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRINGER I ARBEIDSMILJØLOVENS REGLER OM VARSLING

Norsk PEN viser til departementets høringsbrev 20.06.16 med vedlagt høringsnotat.

Vi har følgende kommentarer til høringsforslaget:

Norsk PEN har med en viss undring lest Arbeids- og sosialdepartementets forslag til endringer i arbeidsmiljølovens varslingsbestemmelser. Både utredningen og forslagene til lovendring ser ut til å være forfattet ganske fristilt både fra de høringsuttalelser som innkom til Dokument 8:30 S av 17. desember 2015, som har foranlediget departementets forslag, og fra de underliggende problemstillinger forslaget aktualiserer.

PEN har ikke funnet grunn til å kommentere de mindre endringer som er foreslått nærmere, ettersom de etter vår oppfatning ikke adresserer de problemer lovendringen søker å bøte på. De forholder seg heller til den kommunikasjon som har gått forut for departementets vurdering. Som ideell organisasjon er det begrenset hvor mange ressurser man kan sette inn på å gjenta det som allerede er sagt. Vi vedlegger derfor igjen den betenkning om de spørsmål endringsforslagene søker å løse, som vi innhentet fra advokat Vidar Strømme og vedla som kommentar til nevnte Dokument 8-forslag.

Etter regjeringens Utredningsinstruks stilles noen «minimumskrav» til den type utredning vi her er bedt om å kommentere. Et av dem (pkt. 2-1, nr. 2) er at de skal adressere relevante tiltak for det mål som søkes nådd. Etter vår oppfatning gjør de forslag som her er sendt på høring ikke det. Det grunnleggende problemet med varslingsreglene er ikke de detaljspørsmål departementet har vurdert, men at reglene ikke gir gode retningslinjer for hvordan avveiningen mellom yringsfrihet og lojalitetsplikt skal foretas i en varslings situasjon.

At det er dette problemet som reelt trenger en løsning, er et syn som deles av mange høringsinstanser, og som for så vidt er grunnlaget for den oppmerksomhet bl.a. Fritt Ord har viet varslere gjennom priser og seminarer det siste tiår. Utgangspunktet for advokat Strømmes betenkning er førsteavdelings pensum på jusstudiet: at Grunnlovens og menneskerettskonvensjonenes yringsfrihetsvern har forrang foran arbeidsmiljølovens bestemmelser, og følgelig må vurderes i en utredning der yringen *varsling* søkes regulert.

Av Utredningsinstruksen pkt. 2-1, nr. 3 fremgår det at nok et minimumskrav til utredninger er at de *prinsipielle* spørsmål lovendringsforslag reiser, skal besvares. Utredningen inneholder imidlertid ingen henvisninger til yringsfrihetsbeskyttelsen i Grunnloven § 100 eller i EMK art. 10. Om ikke andre beveggrunner skulle lede departementet til å tenke på forholdet til yringsvernet i Grunnloven § 100 og EMK art.10, burde advokat Strømmes betenkning gjort det, om den var lest.

Norsk PEN stiller spørsmål ved hvor grundig denne saken er utredet all den stund de ovennevnte prinsippspørsmål ikke engang er nevnt. Vi viser i denne forbindelse til Utredningsinstruksens pkt. 2.2:

norsk p.e.n.

«Utredningen skal være så omfattende og grundig som nødvendig». Av samme punkt fremgår det også at «[d]ersom tiltaket berører prinsipielle spørsmål, skal utredningen drøfte disse på en balansert, systematisk og helhetlig måte».

På bakgrunn av den mangelfulle utredning av prinsipielle spørsmål som ligger til grunn for endringsforslaget, ber Norsk PEN om at spørsmålet om nye varslingsregler utredes på nytt. Gjerne med et slikt bredt nedsatt utvalg som nevnt innledningsvis i høringsnotatet. For denne nye utredningen vil vi be om at Strømmes betenkning leses og vurderes, og gjerne også de øvrige hørings svar som måtte ha innkommet til Dok 8-forslaget. Vi vedlegger i tillegg en nylig avlagt 60-poengs masteravhandling om varsling fra juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo (bedømt til karakteren A), som gir en grundig vurdering både av de prinsipielle og praktiske varslingsspørsmål departementet bør vurdere.

Norsk PEN er bedt om å kommentere et forslag til lovendring som åpenbart har viktige sider til grunnlovens og EMKs menneskerettigheter, uten at noen av de prinsipielle spørsmål som knytter seg til disse normene er nevnt, enn si vurdert. Uavhengig av utredningsinstruksen er det klart at ansvaret for å overholde menneskerettighetene i Grunnloven og våre internasjonale konvensjonsforpliktelser hviler på statens myndigheter. Vi finner det urovekkende at departementet ikke tar dette ansvaret, og sender derfor kopi av denne høringsuttalelsen til Nasjonal Institusjon for Menneskerettigheter.

Med hilsen
Norsk PEN

Kai Sibbern
Leder av Norsk PENs Varslergruppe

William Nygaard
Styreleder Norsk PEN

VEDLEGG:

1. Brev av 7. mars 2016 fra advokat Vidar Strømme: «Vern av varslere – representantforslag 30 S»
2. «[Å varsle til offentligheten. Offentlig ansattes rett til å varsle allmennheten om kritikkverdige forhold](#)», masteroppgave ved Det juridiske fakultet UiO, juni 2016